

6 Conclusie, waardering en aanbeveling

6.1 Conclusie

Binnen het plangebied zijn onder het esdek verschillende antropogene sporen aangetroffen. Het gaat om twee greppels, ontginningssporen, esgreppels, zandwinningskuilen en enkele (paal)kuilen.

De vroegste ontginningsgreppels moeten in de late Middeleeuwen (LMEB: 1250-1500) gedateerd worden. Deze greppels zijn gegraven om de bodem te verbeteren. Vervolgens is het esdek ontstaan, waarin op sommige plaatsen vier lagen onderscheiden kunnen worden. In eerste instantie is bosstrooisel gebruik om de vruchtbaarheid te bevorderen maar al snel werd met name gebruik gemaakt van mest en heideplaggen. In de Nieuwe Tijd (NT: 1500-heden) zijn in het plangebied op verschillende plaatsen ook nog ontginningsgreppels, of beter gezegd grondverbeteringsgreppels gegraven. Gezien het ontbreken van spitspoorbanen in de westelijk aangelegde proefsleuven lijkt de ontginning in fases plaats te hebben gevonden. Vermoedelijk is het westelijke deel van het plangebied later ontgonnen dan de rest van het terrein. De reden voor deze latere ontginning is onbekend maar heeft wellicht te maken met de omvang van het gebied.

De esgreppels in het noordwestelijke deel van het plangebied zijn mogelijk aan het begin van de 20ste eeuw gegraven bij de verplaatsing van een hakhoutzone in westelijke richting. Aan de smallere esgreppels en de zandwinningskuilen kan geen precieze datering worden gekoppeld maar deze stammen waarschijnlijk uit de NT (1500-heden). Zowel de brede als de smalle esgreppels lijken niet te zijn gegraven voor zandwinning maar moesten voor grondverbetering zorgen.

In proefsleuf 23 en 28 is een NO-ZW georiënteerde greppel aangetroffen die jonger is dan de brede esgreppels. Indien deze greppels daadwerkelijk aan het begin van de 20ste eeuw gegraven zijn, levert dit voor de greppel een soortgelijke datering op. Vermoedelijk betreft het een interne perceelsgreppel of afwateringsgreppel binnen het akkercomplex. Hetzelfde geldt voor de greppel in proefsleuf 20 en 26 die eenzelfde oriëntatie heeft.

De (paal)kuilen die in proefsleuf 3, 5 en 8 zijn aangetroffen bevinden zich op het hoogste gedeelte van het terrein. Het archeologische vlak ligt in proefsleuf 3 ruim één meter hoger dan in proefsleuf 27 in het westelijke deel van het plangebied. Zelfs tussen sleuf 3 en de naastgelegen sleuven 4 en 9 is een hoogteverschil van 80 cm aanwezig.²⁸ De (paal)kuilen worden op grond van de vulling prehistorisch genoemd. Vermoedelijk gaat het om prehistorische nederzettingssporen die zich vanaf proefsleuf 8 in oostelijke richting uitbreiden en wellicht ook ten oosten van het plangebied doorlopen. De (paal)kuilen liggen precies tussen de depressies in sleuf 2 en 4 in. Mogelijk hebben hier de gebruikers gewoond van het grafveld uit de late Bronstijd/vroege IJzertijd (waarnemingsnummer 13.077) dat ongeveer 370 meter ten westen van proefsleuf 3 ligt.²⁹

28 Het archeologische vlak bevindt zich gemiddeld in proefsleuf 3 op 11,60+NAP, in sleuf 5 op 11,45+NAP, in sleuf 4 op 10,60+NAP, in sleuf 9 op 10,75+NAP en in sleuf 27 op 10,45+NAP.

29 De precieze omvang van dit grafveld is onbekend, bij graafwerkzaamheden is in een bouwput een urn met crematie aangetroffen.

6.2 Waardering en aanbeveling

De waardering van het onderzoeksterrein wordt conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)³⁰ uitgevoerd. Hierbij wordt naar verschillende zaken gekeken, zoals de gaafheid van de vindplaats, de conservering van sporen en het vondstmateriaal, ze zeldzaamheid van hetgeen is aangetroffen, etc.

waarden	criteria	scores
beleving	schoonheid	n.v.t.
	herinneringswaarde	n.v.t.
fysieke kwaliteit	gaafheid	3
	conservering	2
inhoudelijke kwaliteit	zeldzaamheid	2
	informatiewaarde	3
	ensemblewaarde	3
	representativiteit	2

Tabel 1 – scoretabel waardestelling, waarbij 1 de laagste waarde weergeeft en 3 de hoogste waarde.

De beleving van de vindplaats kan niet gescoord worden; de vindplaats is niet als zodanig aan het oppervlak te herkennen en er is geen directe verbondenheid met een specifieke historische gebeurtenis. Bij de fysieke kwaliteit scoort de gaafheid hoog; de sporen worden beschermd door een esdek. De conservering is gemiddeld. Tijdens de aanleg van de 28 proefsleuven konden uit het esdek 13 fragmenten goed bewaard aardewerk verzameld worden. Met uitzondering van fragmenten houtskool in spoor 28 zijn geen in de sporen geen vondsten aangetroffen.

De inhoudelijke kwaliteit scoort hoog. De zeldzaamheid van de sporen is gemiddeld. Zowel binnen als buiten de archeoregio zijn ontginnings- en (es-)greppels aangetroffen. Aangezien voor de (paal)kuilen geen precieze datering gegeven kan worden, is de zeldzaamheid toch gemiddeld.. De informatie waarde wordt bepaald door de mate waarin (een opgraving van) het vindplaats een bijdrage kan leveren aan nieuwe kennisvorming over het verleden. Hoewel de laatste decennia binnen de archeoregio enkele grootschalige onderzoeken hebben plaatsgevonden (o.a. Deventer, Raalte, Zwolle en Zutphen) zijn grote delen van het Overijssels-Gelderse zandgebied wat betreft zowel de vroege als de late Prehistorie nog als 'lege gebieden' te karakteriseren. Aangezien de aangetroffen (paal)kuilen waarschijnlijk in de prehistorie gedateerd moeten worden en mogelijk zelfs met waarnemingsnummer 13077 in verband gebracht kan worden, scoort de informatiewaarde hoog. De ensemblewaarde scoort hoog indien er een relatie bestaat tussen het grafveld (waarneming 13077) en de aangetroffen (paal)kuilen. Doordat de aangetroffen nederzettingssporen niet gedateerd konden worden, is dit echter niet met zekerheid vast te stellen. De representativiteit is gemiddeld, aangezien er wel vergelijkbare vindplaatsen zijn binnen de archeoregio (zoals bijvoorbeeld in Raalte), al is hun aantal niet groot.³¹

De bovenstaande beoordeling van de vindplaats wordt voornamelijk bepaald door de aanwezigheid van enkele (paal)kuilen. Deze (paal)kuilen bevinden zich in het oostelijke deel van het plangebied (proefsleuf 3, 5 en 8) en worden als behoudens-

30 Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.1.

31 Gerritsen, Jongste & Theunissen 2006.

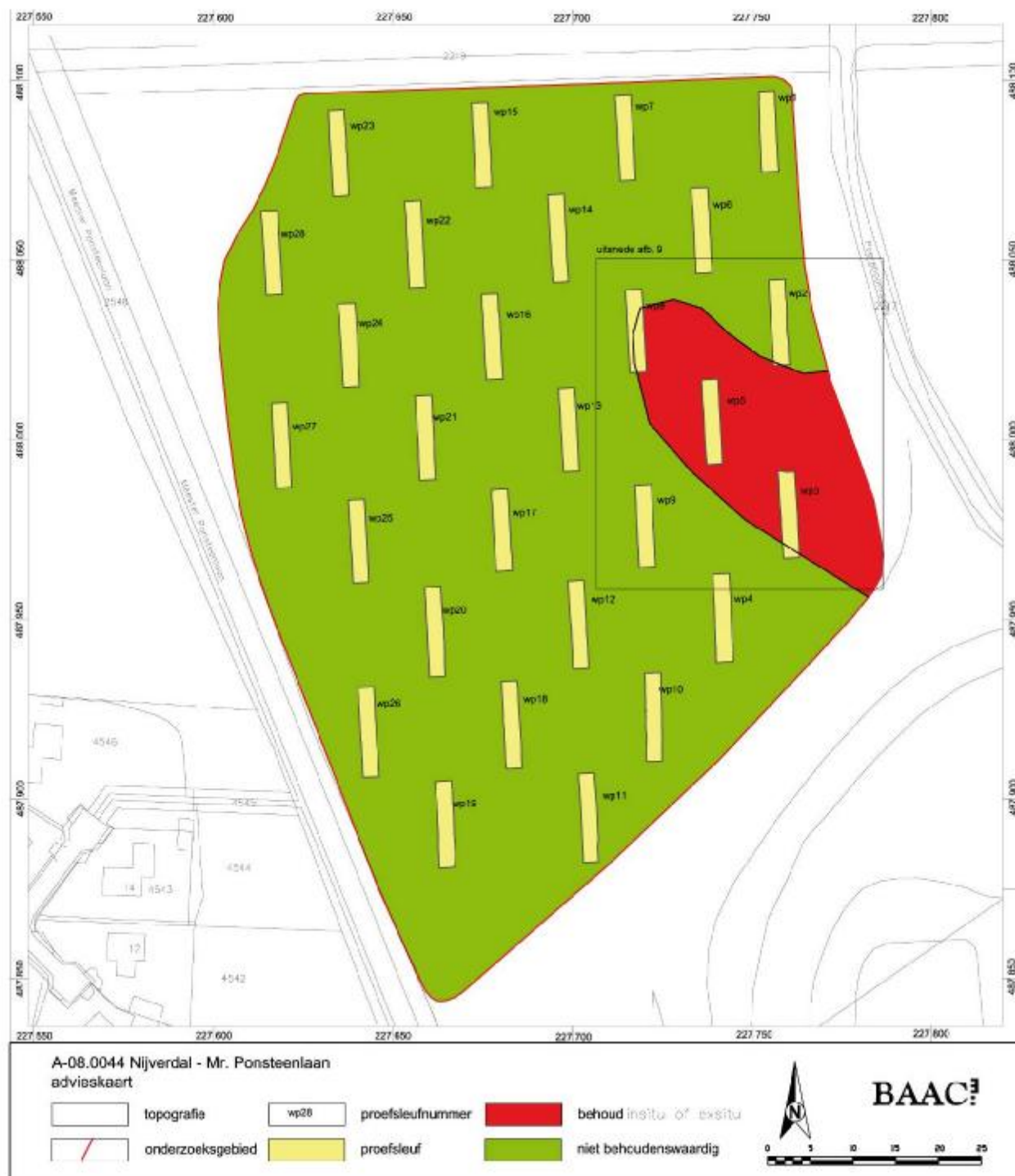
waardig beschouwd.³² Door BAAC wordt daarom voor dit deel van het plangebied behoud *in situ* geadviseerd, hetgeen inhoudt dat geen bodemversturende graafwerkzaamheden mogen plaatsvinden. Dit kan gerealiseerd worden door voor dit deel van de begraafplaats een niet-bedreigende functie te bedenken, zoals bijvoorbeeld een parkeerplaats, een groenzone of een locatie waar urnen geplaatst kunnen worden.

Eventueel kan ook gedacht worden aan ophoging van het terrein waardoor de archeologische sporen bij latere graafwerkzaamheden onaangetast zullen blijven. Indien behoud *in situ* niet mogelijk is, wordt door BAAC bv behoud *ex situ* geadviseerd. Dit houdt in dat vóór het bouwrijp maken van het terrein nader onderzoek in de vorm van een definitief archeologisch onderzoek zal moeten plaatsvinden, hetgeen extra kosten met zich mee zal brengen.

Het overige deel van het plangebied wordt, gezien de resultaten van het proefsleuvenonderzoek als niet behoudenswaardig geacht. Voor dat deel van het plangebied wordt door BAAC bv dan ook geen vervolgonderzoek geadviseerd. Het advies voor het plangebied is samengevat in afbeelding 10. Met rood is aangegeven voor welk gebied behoud *in situ* (en indien niet mogelijk behoud *ex situ*) geadviseerd wordt. In het groene gebied zijn geen behoudenswaardige sporen aangetroffen en in dit deel van het plangebied is daarom geen vervolgonderzoek nodig.

32

De sporen bevinden zich respectievelijk op een hoogte van 11,10 m +NAP (proefsleuf 8), tussen de 11,27 en 11,75 m +NAP (proefsleuf 5) en tussen de 11,30 en 11,70 m +NAP (proefsleuf 3). Zie voor de precieze hoogtes Bijlage 4.

Afb. 10: Advieskaart gebaseerd op de resultaten van het Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven.

